

Одликован Виктор Орбан

Награда Оркестру Вујичић

SNN

Јубилеј Мохачке српске самоуправе

Самостално вече КУД-а Банат

ПОЛИТИКА

Захвалношћу заслужним институцијама и личностима

Орбан одликован највишим Орденом Републике Српске

Милорад Додик и Виктор Орбан

Највишим одликовањем Орденом Републике Српске на огрлицу одликован је 9. јануара председник Владе Мађарске Виктор Орбан, а председник Републике Српске Милорад Додик је рекао да ће му ово одличе лично уручити у фебруару.

Додик је одликовања уручио за-

служним личностима и институцијама које су имале велику улогу у стварању и очувању Републике Српске.

Он је истакао да му је част што поводом Дана Републике има прилику да говори о одликованим људима, јер то заслужују пажњом према Српској, а међу њима су и професор емеритус Ненад Кеџмановић и срп-

ски академик Матија Бећковић. Међу одликованима су уметник Мирко Пајчин, познатији као Баја Мали Книнџа, коме је Додик уручио Орден Његоша првог реда. Иначе, овај уметник је поводом 32. рођендана Српске објавио песму „Републико Српска“.

Церемонији уручивања одликовања у Културном центру Бански двор присуствовали су премијер Радован Вишковић, српски члан Председништва БиХ Жељка Цвијановић, као и министри у Влади Српске.

Свечаности су присуствовали и председник Скупштине Србије Владимир Орлић, министар здравља Србије Даница Грујичић, генерални конзул Србије у Бањалуци Милош Вујић.

У Културном центру Бански двор присутни су били и српски академик Матија Бећковић, професор емеритус Ненад Кеџмановић, светски и европски првак у џудоу Немања Мајдов, те остале високе званице из свих сфера друштвеног живота.

Извор: Танјуг

САРАДЊА

Помоћ колеџама у Србији

Нова група мађарских полицајаца испраћена за Србију

Из Мађарске је 9. јануара испраћено још 30 полицајаца, чији је задатак да помажу њиховим колегама у Србији, како би што боље заштитили границу од миграната.

Државни секретар у Министарству унутрашњих послова Мађарске, Бенце Ретвари рекао је у Будимпешти, на испраћају новог контингента полицајаца, да заштита граница није само питање јавне, већ и националне безбедности.

„У јужном пограничном делу наше земље илегални мигранти су све на-

силнији, нападају полицајце, користе оружје, оштећују објекте граничне заштите и изазивају саобраћајне незгоде са смртним исходом, а већ се води борба и за територију између појединих група организованог криминала“, истакао је Ретвари.

Он је навео да је примарна линија одбране мађарско-српски гранични појас, али да је у интересу Мађарске да се ова граница прошири јужније, до граничног појаса Србије и Северне Македоније, наведено је на сајту мађарске полиције.

Ретвари је додао да је Мађарска полиција посвећена спречавању уласка илегалних миграната у земљу и на територију Европске уније и да је у том циљу понудила подршку и земљама Западног Балкана.

Сарадња је, према његовим речима, континуирана, а прошле године је у Србији служило укупно 394 припадника мађарске полиције.

„Главни задатак мађарске полиције је патролирање у циљу спречавања и откривања илегалних прелазака границе, а раде и на привођењу илегалних

миграната и кријумчара људи. Наше колеге неће служити само у непосредној близини границе, већ и на дубљим деловима путева“, казао је.

Тридесеточлана група мађарских полицајаца, која ће служити у српском контингенту, своје дужности обављаће сопственом опремом, а своја овлашћења за предузимање радњи спроводиће под управом и контролом органа земље домаћина.

Извор: Министарство унутрашњих послова Мађарске

Празновање јубилеја бираној шела Срба

СВЕЧАНОСТ

Прослава 25. годишњице постојања Самоуправе Срба у Мохачу

Оркестар Радост

У великој сали Основне уметничке и музичке школе „Лажош Шнејдер“, која је некада служила као Дом културе у Мохачу, 13. јануара одржана је свечана прослава 25. годишњице постојања Самоуправе Срба у Мохачу.

Многи су дошли на празновање јубилеја бираног тела Срба у поменутом граду како би одали поштовање трочланом српској самоуправи која је током двадесет пет година пуно тога урадила, остварила. Сала је била пуна поштовалаца и симпатизера Самоуправе Срба у Мохачу, а у редовима публике налазиле су се и бројне високе званице: Габор Павковић, градоначеник и Арон Черди, подградоначелник града Мохача, шесточлана делегација побратимљеног града Апатина предвођена Радованом Ђукићем, замеником председника Општине Апатин, председници и чланови народносних самоуправа у граду, те представници институција и удружења у већ поменутом барањском насељу.

У склопу програма, публици је најпре на српском и мађарском језику понуђен пресек двадесетпетогодишњег рада Мохачке српске самоуправе. Том приликом наглашено је да је „Самоуправа Срба у Мохачу основана 1998. године с циљем да чува и гаји културну баштину, обичаје, споменичко наслеђе и друге вредности српског народа. Од самих почетака свог рада своје циљеве настојала је да оствари у сарадњи са Локалном самоуправом града, Мохачком срп-

ском православном црквеном општином и месном Српском читаоницом. Већ приликом првог заседања српске самоуправе у Мохачу, у записнику било је заведено да ће бирано тело месечно одржавати програме у циљу јачања заједнице и унапређења српског језика, културе и вере.

Мохачка српска самоуправа је израдила једну веома садржајну програмску концепцију која је касније добила годишњи, систематски оквир, на име, постоје приредбе које се с године на годину понављају. Ту спадају фебруарска „Колачијада“, мартовско такмичење винара и њихових вина, учешће на „Суседовању“ и „Данима млина“, организација храмовне славе „Духова“, прослава заштитника гробљанске капеле „Св. цара Константина и царице Јелене“, празновање Велике Госпојине код Водице, ходочасног места Мохачана, прослава Св. Николе... Све су то манифестације које се редовно празнују, обележавају с године на годину, имају своју вишегодишњу прошлост.

Међу програмима место су добиле и бројне промоције књига, сусрети писаца и читалаца, предавања која се стриктно везују за локални историјат или пак историјат, уметност, музику тј. културу српског народа. Многи се радо присећају бројних позоришних представа на српском језику од којих су велики број њих остале запамћене као одличне музичке представе.

Наравно, за организацију и реализацију програма потребна су финан-

сијска средства. Самоуправа Срба у Мохачу, како би на уобичајеном нивоу приредила своје програме, константно конкурише како би обезбедила финансијску позадину. Материјални извори се обезбеђују захваљујући новчаној подршци Уреда премијера и Фонда „Габор Бетлен“, града Мохача, разним конкурсима и многобројним покровитељима, људима добре воље.

Мохачкој српској самоуправи чини задовољство и драго јој је што је у могућности да потпомаже остваривање програма основношколаца, може да пружи подршку Тамбурашкој школи, материјално учествује у обнови културно-историјских споменика и сакралних објеката, сходно могућностима финансијске подржава и спортске, односно, рекреационе програме.

Успех делатности бираног тела Срба у Мохачу није остао незапажен, на име, и Самоуправа Срба у Мађарској је признала рад Мохачке српске самоуправе наградивши је 2010. године Светосавском наградом, речено је приликом представљања двадесетпетогодишњег рада Српске самоуправе у Мохачу да би водитељ вечери у наставку нагласио и следеће:

„У овим свечаним тренуцима, када се слави 25. годишњица постојања месне српске самоуправе, не сме се заборавити чињеница да је све мањи број људи, активиста српске заједнице у граду, што значи да се све већи терет ставља на рамена оних, који чине костур мале, али одабране екипе српског живља.“

На крају представљања четвртвековног рада бираног тела Срба, Мохачка српска самоуправа је преко водитеља вечери поручила: „Иако нас је мало, али постојимо. И искрено се надамо да ће самоуправа и приликом прославе 30. годишњице постојања и континуираног рада моћи да стане пред публику једним садржајним извештајем о делатности бираног тела Срба у Мохачу.“

У наставку свечаног обележавања јубилеја Мохачке српске самоуправе, члановима бираног тела се на досадашњој веома успешној делатности и сарадњи захвалио градоначелник Габор Павковић, који је изразио своју наду да ће мохачки Срби наставити радити истим еланом и нема сумње – како је рекао – да ће томе допринети и град Апатин са својим културним и туристичким понудама, са којим је Мохач у мају прошле године потписао побратимљену сарадњу.

Помоћ Србима у Мохачу понудио је и Радован Ђукић, заменик председника Општине Апатин, који се захвалио домаћинима Мохачанима на изузетном гостопримству, честитао Мохачкој српској самоуправи на двадесетпетогодишњем јубилеју и успешном раду истакавши наду да ће убудуће доћи до бројних заједнич-

Радован Степанов, Зорица Степанов и Душан Мате

ких пројеката између побратимљених градова – Апатина и Мохача – на радост и задовољство српског и мађарског народа.

Како Габор Павковић, градоначелник Мохача, тако и Радован Ђукић, заменик председника Општине Апатин, трочланом бираном телу Срба у Мохачу уручио је пригодни поклон који је у име месне самоуправе презузео Душан Мате, председник Мохачке српске самоуправе.

Уследио је културни програм који су извођењем детаља из кореографије „Ин мемориам Вујичић“ отворили играчи Културно-уметничког друштва „Мохач“, а одмах потом српским музичким блоком представио се и Оркестар „Радост“. Фолклорши КУД-а „Мохач“, извели су сплет српских народних игара, а вече је приведено крају новогодишњим слављем на којем се за добро расположење многобројне публике побринуо Оркестар „Гласови“.

Видно ганута Зорица Степанов, потпредседница Самоуправе Срба у Мохачу рекла је следеће: „Желим да се захвалим свима онима који су нам током свих ових двадесет пет година како материјално, тако и морално подржали рад. Посебну захвалност желим да упутим нашој публици. Јер, ма колико радили, када она не би посећивала наше програме, узалудан би био наш труд, наше залагање. Зато свима ХВАЛА!“

Предраг Мандић

КУД Мохач

Радован Ђукић и Душан Мате

ПРОСЛАВЕ

Дочек српске Нове године широм Мађарске

Батања

Будимпешта

Ове године, Српска Нова година се дочекивала на више места. На дунавском острву Чепел, у Српском Ковину, прекрасан дочек у Велнес хотелу (Session), окупио је преко 300 људи из околних места, из Будимпеште, из свих крајева Мађарске и Србије. За свечано постављеним столовима седело је 247 гостију, којима су конобари од 19 часова, цело вече послуживали вечеру од 16 различитих јела. Око шездесетак такозваних „шетајућих“ гостију, који су купили улазнице без вечере, придружило се славу после девет часова. Госте је забављао ловрански оркестар „Село“, са вокалним извођачима Леном Ембер и Николом Скорићем. Током програма организована је томбола са вредним наградама. Најсрећнији добитник добио је бесплатан боравак за викенд у Велнес хотелу (Session). У одличном расположењу гости су српском химном, уз штампаца, поздравили православну Нову годину и наставили да славе до раних јутарњих сати. Лепо је било видети и бити у кругу радосних људи различитих генерација, који осећају своју припадност и то показују игром и песмом.

Прослави су присуствовали и почасни гости, Карољ Панцел, представник у Парламенту Мађарске, Љубомир Алексов, представник Срба у Мађарском парламенту, Каталин Балатони, заменица државног секретара и Ласло Мађари, директор Пештанског округа непрофитног предузећа Magyar Kőzút.

Организатор ове прославе је Ловранско удружење за спорт, културу и слободно време са председницом Славном Богдан Наћ (чланови: Растко Гереев, Душан Димитровић и Душан Которчевић). Они посебно желе да се

захвале начелнику села Ловре Ђури Богдану и првом човеку оркестра „Село“, Урош Димитровићу, на уложеном труду да се оствари ово незаборавно вече прославе Српске нове године и надају се поновном сусрету следеће године. Ово је била још једна успешна манифестација Ловранског удружења, које од свог оснивања има циљ да својим програмима окупља чланове српске заједнице у Мађарској, да негује српске обичаје и српску културу. Покровитељи дочека српске Нове године били су Ловранска самоуправа, Српска самоуправа у Ловри, Српска самоуправа у Српском Ковину, Српска самоуправа Гед и Српска самоуправа Пештанске жупаније.

У Будимпешти српска Нова година је дочекана у Музичкој кући „Фоно“. Преко 400 гостију имало је прилику да погледа полчасовни концерт Оркестра „Вујичић“, који ове године слави 50. годишњицу постојања. Славље се наставило уз музицирање њиховог подмлатка, Оркестра „Вигад“ и Тамбурашког оркестра „Покладе“ из Мохача, наравно уз игранку и одлично расположење.

Главни организатор ове прославе био је Ласло Хорват, директор Музичке куће „Фоно“.

Док је период празника у Мађарској већ иза нас, у градићу Помазу, недалеко од Будимпеште, са 13. на 14. јануар увелико се славило. На овом простору, на којем историјски живи велики број Срба и који представља чврсто језгро српске мањине у Мађарској, традиционално је обележен дочек српске Нове године.

У организацији Самоуправе Срба у Помазу, у просторијама месног Дома културе, сама манифестација почела је

око 7 сати а одзив је, као и сваке године, био поприлично велики. У највећем броју дошли су становници Помаза, а затим и житељи из окружења Сентандреје, односно, престонице Будимпеште.

Госте је забављао Оркестар „Зора“ који већ деценијама изводи балканску традиционалну музику, како на разним манифестацијама у Мађарској, тако и региону. Ове године на одушевљење многих, ту је била и специјална гошћа Бранка Башић, познати извођач српске народне музике у Мађарској, која је својим сјајним вокалом одала пошту присутнима, а и такође својим српским коренима. Управо она је имала ту част да тачно у поноћ отпева химну „Боже правде“ којом Срби у Помазу традиционално улазе у Нову годину. Ту су били и гостујући извођачи: Давид Ередич и Петар Мерлин.

Специјално изненађење био је трубачки ансамбл, који сваком народном весељу даје посебан утицај и прилику да се још живље заигра народно коло.

О значају ове традиције за Србе у Помазу и окружењу, као и организацији самог догађаја Аница Шошић Крунић, организатор дочека и председница Српске самоуправе у Помазу рекла је следеће:

„Ја на овај бал долазим од малена. Овај догађај је за мене непроцењив обичај – он је и обавеза и задатак, који мора да се организује да чувамо нашу традицију. Видите, овде су присутне различите генерације људи и сви су дошли да дочекају српску Нову годину.“

Према њеним речима, овај догађај је од велике важности, јер на годишњем нивоу окупља све Србе у Помазу и окружењу, којих је, нажалост, све мање. „Да није догађаја овог типа, наш народ би се расуо и заборавио старе добре обичаје“, прича наша саговорница и додаје: „Овај догађај се организује према традицији сваке године, а

ја као председница Српске самоуправе у Помазу то чиним од почетка мог мандата, који траје ево већ пету годину. Драго ми је да видим лица која већ годинама долазе на овај догађај и надам се да ћу видети још нових младих лица у наредним годинама.“ Искористила је прилику да свима пожели срећну и успешну наредну годину и нада се да ће српска заједница у Мађарској и у наредној години наставити са организацијом догађаја који чувају традицију и спајају људе.

Тачно у поноћ, присутни на скупу, према традицији интонирали су српску химну „Боже правде“ и тако ушли у 2024. годину.

Одмах након поноћи присутни су искористили прилику да једни другима уз топле жеље и загрљаје појеле успешну Нову годину, а затим су наставили са весељем и неизоставним народним колом. Уз звук хармоника ансамбла „Зора“ и других изванредних извођача, са пуно топле атмосфере и искрених жеља, славље се наставило до зоре.

Ни помало тмурно, магловито, прохладно време није успело да спречи Србе на југу Мађарске да 13. јануара испрате стару годину и дочекају ново лето. Верни традицијама, због тринаестодневне разлике између грегоријанског и јулијанског календара, а овог другог се и даље придржава Српска православна црква, многи наши сународници су одлучили да поново славе и наздраве Новој години.

На југу Мађарске новогодишња весеља уприличена су у Батањи, Десци, Новом Сентивану и Мохачу. Свугде је било весело, раздрагано.

Новогодишњи српски бал у Батањи, у организацији Батањске српске двојезичне основне школе и забавишта и Српске месне самоуправе, одржан 13. јануара, забележио је и ове године велики број посетилаца. На њему су се поред српског живља и локалног ста-

Српски Ковин

Помаз

Мохач

новништва окупили и други бројни гости из околине и бивши Батањци, који се сваке године радо враћају у Батању на овај бал, који отвара сезону свих балова у варошици на југу Мађарске. Дом културе је опет био премали да прими све присутне. И последњег дана се тражило место више.

Свечани новогодишњи програм отворио је хор основаца изводећи песму „Рапсодија у белом“ и „Новогодишња честитка“. Затим су се на бини нашли малишани из забавишта представивши се публици са новом кореографијом. На самом крају свог извођења упутили су публици прегршт лепих жеља у Новој години. Ученици виших разреда одиграли су кореографију „Димитровград“. Прелазећи из једне игре у другу, публика их је својим громогласним аплаузом све више охрабривала и награђивала за изузетно успешан наступ. Млађи основци, чланови школске драмске секције, пригодним новогодишњим рециталом пожелели су публици чак пун лепих новогодишњих жеља. Прваци су те вечери играли уз песму „Нова година нас зове“. Обучени у црвене пелерине и капице освојили су много аплауза за свој наступ. При самом крају програма на сцени су се нашли полазници драмске секције виших разреда који су извели веома интересантан играчки о прослави Нове године у Батањи. И пре него што су се завесе спустиле на сцени се појавио КУД „Суферини“. Они су извели кореографију „Игре из околине Београда“. Мало је речима описати колико је гласан био аплауз публике која је са одушевљењем пратила комплетан новогодишњи програм и дугим аплаузима награђивала велики труд учесника. Велика захвалност за овакав програм и организацију сигурно припада вредним педагозима из српске школе у Батањи, који су одмах након зимског распуста прионули на посао.

Чланице КУД „Суферини“ су затим на подијуму за игру колом отвориле овогодишњи бал на коме је свирао оркестар „Коло“ из Тукуље. Није требало много времена да им се придруже и остали гости. За тили час по сали се до дубоко у ноћ вило коло.

И у Десци је било организовано дочека Српске нове године. Поред прославе Бадњег дана и Божића, важно место у традицији овог малог места, на самом југу државе, заузима и прослава Православне или српске Нове године. Близу 180 званица окупило се у новогодишњој ноћи. Ресторан у центру Деске био је мали за све оне који су желели да буду део празничне прославе. Веселе госте и њихове лепше половине, забављао је оркестар „Златне струне“ под управом Радована Марића, познатог хармоникаша из Бачке Тополе. Народне песме смењивале су се једна за другом, певали су се хитови познатих српских извођача. Оркестар се трудио да се весеље одржава на високом нивоу током целе вечери. Ређала су се и кола, а како и не би – било би чудно да у једној од „престоница фолклора“ најсевернијег банатског насеља, нема барем једне игре. Раздрагани Дешчани имали су одговарајућу игру за сваку песму, до дубоко у ноћ. Одбројавање до поноћи, конфете, шампањак и најлепше жеље, прекинуле су на кратко овај изузетно богат забавни програм. Изненађење вечери приредили су чланови хора „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина, који су за присутне отпевали Химну „Боже правде“. Својим гласовима, дали су посебан сјај мелодији, коју су учинили магичном, и на тај начин сигурно привукли нове симпатизере.

Веселе се наставило до раних јутарњих сати са истим жаром и жељом да се у нову годину уђе што веселије и срећније, јер поред доброг здравља, то је оно што је свима најпотребније.

Срби у Новом Сентивану су и ове године одлучили да приреде пригодну весеље са 13. на 14. јануар.

У згради некадашњег парохијског дома – који већ годинама уназад служи као центар окупљања месних Срба – у организацији Самоуправе Срба у овом насељу одржано је новогодишње славље.

Њих близу двадесеторо одазвали су се позивној речи Теодоре Крунић-Дунаи, председнице месне српске самоуправе и осталих чланова бира-

Нови Сентиван

ног тела Срба како би наздравили Новој години. Током целе вечери владала је весела атмосфера, било је ића и пића, укусне хране. Свако је по нешто донео. Столови су били пуни разних финих залагаја, ђаконија.

Задовољство су нашли и млади и стари. Уз музику, која је емитована са носача звука, мештани су се дружили, ђаскали, певали, а неки су чак и заиграли.

Тачно у поноћ, одјекнула је и Химна „Боже правде“, а затим су учесници новогодишње вечери шампањцем наздравили новом лету и пожелели једни другима све најлепше у 2024. години.

Новогодишње славље потрајало је до у ситне сате – сви су задовољно, расположено отишли својим кућама у нади да ће током целе године бити здрави, срећни, пуни љубави. И наравно, сачувати своју веру, наду и оптимизам.

У Мохачу, већ традиционално, главни организатор новогодишњег весеља је месна српска самоуправа. Међутим, ове године је бирано тело Срба на предлог Андраша Кираља, кога је градоначелник Мохача, Габор Павковић задужио да помогне члановима месне српске самоуправе у организацији и реализацији дочека Нове године, одлучило да традиционалну приредбу 13. јануара уместо Српског клуба, пребаци у Основну уметничку и музичку школу „Лајош Шнејдер“, која је некада служила као Дом културе у Мохачу. Домаћини су заинтересоване, жељне веселог провода, дочекивали у веома лепо окићеној великој сали образовне установе, међутим, вероватно и саме организаторе је изненадила чињеница да се окупило око 350 гостију не само из Мохача и околине, већ су дошли и Срби из Хрватске, односно, својим присуством новогодишње весеље, којем је претходила прослава 25. годишњице постојања и рада Мохачке српске самоуправе, почастовала је и шесточлана делегација побратимљеног града Апатина, предвођена Радованом Ђукићем, замеником председника општине.

Као и претходних година, и овај пут

са месним малобројним Србима веселили су се Хрвати, Немци и Мађари, симпатизери Срба, људи добре воље, а међу њима били су и Габор Павковић, градоначелник, односно, Арон Черди, подградоначелник града Мохача, те запослени радници Локалне самоуправе већ поменутог барањског насеља.

Током целе вечери за изузетно добар штимунг, весело, опуштено расположење побринуо се месни Оркестар „Гласови“ предвођен хармоникашем Дамиром Бубрегом.

Певало се, играло, веселило – како се приближавала поноћ, тако је постало све „топлије и веселије“ у великој сали.

Пред поноћ отпочело је и одбројавање последњих тренутака старе године... Тачно у 24 сата, када су се казале поклопиле, најпре је емитована српска химна „Боже правде“, а затим и мађарска химна. Први тренуци нове календарске године протекли су у знаку испијања пенишаваг шампањца, односно, здравља.

Новогодишње славље, потом, настављено је у раздраганој атмосфери, а последњи гости, са домаћинима заједно, место дочека српске Нове године напустили су у ранојутарњим сатима.

Месни Срби и њихови пријатељи, симпатизери и овом приликом весело су провели последње тренутке старе и оптимистички закорачили у Нову 2024. годину у нади да ће она бити срећна, берифетна, здрава и молитвена.

Славило се и првог дана Нове године. Српска самоуправа у Калазу први пут је организовала и финансирала Новогодишњи пикник. Преко 50 гостију из Калаза, Помаза, Сентандреје и Чобанца окупило се у сали старе исповедне школе и веселило се уз музику Оркестра „Село“ из Ловре са вокалним извођачем Николом Скорићем. За вечеру је послужено печено прасе, домаћи колачи и торте. По жељи гостију и домаћина, ова прослава и дружење у правој породичној атмосфери, требало би да постане традиција.

Сарадници СНН-а и Павле Ковачевић

Деска

Калаз

ИНТЕРВЈУ

Разговор са Габором Ередичем

Оркестар „Вујичић” – добитник Награде „Ерне Дохнањи”

Кураторијум Непрофитног предузећа за медијске услуге Дунав крајем прошле календарске године у десет категорија је доделио стручна признања. Награда „Ерне Дохнањи” за истакнуту делатност на пољу јавних услуга и стручни рад припала је Оркестру „Вујичић”, који ове године слави 50. годишњицу свог постојања.

На свечаности, уприличеној у Зимској башти Талиа – којој је присуствовао и Јанош Адер, бивши председник Мађарске – признање су у име „Вујичићевих” преузели Габор Ередич и Михал Борбел.

Још једна у низу висока награда, додељена музичком саставу, који ове године празнује пола века од свог постојања, била је повод да разговор поведемо са Габором Ередичем, шефом Оркестра „Вујичић”. Честитајући увек насмејаном Габору, најпре смо га упитали:

Које место у животној Оркестра „Вујичић” заузима ова награда?

Веома се радујемо награди. Наравно, сваком признању се радујемо, али нам посебно задовољство представља чињеница ако наш рад посматра и вреднује како струка, тако и наши обожавачи, који знају да смо присутни на музичкој сцени, палети. Ипак, ова Дохнањијева награда нама је зато толико драга, јер носи име изузетног уметника, композитора, бившег директора Музичке академије, чије име се увек са великом поштовањем помиње не само у Мађарској, него и у целом свету када се говори о музичкој уметности. Међутим, сада, када један оркестар, који гаји и негује народни мелос награђују одликовањем које носи има Ернеа Дохнањија, то је посебно важно, поготово зато, јер је награђен музички састав, који је везан за српски и хрватски народни мелос. Да је рецимо ово признање добио један гудачки квартет, то би било сасвим природно, међутим, када одликовање стиже у руке ансамбла који свој рад у 99% испољава на пољу очувања и неговања српске и хрватске народне музике, онда је то веома добар осећај. Поготово нама, јер на тај начин ми имамо повратну информацију да се музика, која се гаји у српским и хрватским живљем настањеним

насељима, уклапа и постаје део свеопште мађарске музичке културе. Изгледа да је наша делатност успешна, иако све то није ни толико очигледно. Читајући књиге Тихомира Вујичића и евоцирајући разговоре вођене са њим, констатовали смо да наш рад тече у два колосека: с једне стране да музика српске и хрватске заједнице буде што транспарентнија, „успостављенија” – чак и тај појам потиче од Тихомира – а то је зато веома важно, јер и у мађарској култури се појавило шта је народна песма, која је новокомпонована песма у духу народне, шта је то колективно дело, које се везује за аутора, међутим, фолклоризовало се – све су то, дакле, веома занимљива питања. Са друге стране, није слободно заборавити ни матерњи језик, то јест, да средине буду свесне важности како културе тако и матерњег језика. Ми се налазимо у једној већинској средини, а свакако волели бисмо када већина то наше признање не би доживљавала као куриозитет, него би на уму имала чињеницу да у Карпатском базену постоји међузависност народа, заједничка култура. Ми смо сматрали важним да већински народ нашу музику не доживљава као куриозитет, већ да је упозна, штавише, и заволи. Чак, иако се та музика разликује од мађарске. Поготово, ако се ради о рецимо једном ватреном колу или лепој српској, или, хрватској народној песми. Жеља нам је да то музичко наслеђе пронађе пут до већинског живља, да не буде само занимљиво, него да буде прихватљиво, да пронађе своје одређено место у кругу већинског народа. Када смо преузели Дохнањијеву награду, доживели смо пријатан осећај, тј. да је наш рад био успешан током протеклих педесет година. Тачније, када се огласи наш музички састав, као да се чује нека врста камерне музике из аспекта класичне музике, и то је заиста лепо. Наиме, ми непрестано наглашавамо да музикалност, у разним жанровима, увек доживљава своју доминацију. То не постоји да сам ја неталентовани свирац у области класичне музике, а супер таленат сам на пољу свирања народне музике. Везано за малопре наведено, ова награда може значити и то да народна музика може да поприми облике камерне музике, која може да се појави и у интерпре-

тацији једног оркестра који изводи народну музику.

Оркестар „Вујичић” ове године слави 50. годишњицу свој постојања. У свештој јубилеја шта се предвиђа током ове године: хоће ли бити природних прослава, концерата, јер убеђен сам да Оркестар „Вујичић” још има доста шта да понуди и представи?

Овај педесетогодишњи јубилеј пружа прилику да евоцирамо успомене и вратимо се у прошлост. Штавише, дужност нам је да дамо један полувековни пресек, да прохујала десетлећа и на такав начин осветлимо како би се при томе осетила и будућност. Наравно, један музички састав, стар педесет година, у себи поставља питање колико година ће још да свира, какву активност ће моћи да испољава. Код нас је, на срећу, ствар лакша, јер ми смо одувек заједно били, постојали, функционисали и водила нас је жеља да предамо наслеђе. Ми смо од самог формирања били свесни да ћемо кад-тад предати музичку баштину. Наиме, оновремено, када смо основали оркестар, били смо приморани да научимо шта је наслеђе, штавише, морали смо се сами одредити за народне инструменте и научимо на њима да свирамо. Довољно је споменути да сам ја оновремено студирао на смеру оргуље – то ипак није хармоника или бас прим. Миши Борбел је студирао на смеру кларинета – зато ни то није брач, или фрулица итд. Иако се тада није могло студирати на народним инструментима, ипак, оне околности које су настале и окруживале нас, биле су повољне. Поносни смо што је касније омогућено да се студира на народним инструментима – па тако и на тамбури – и све то у временима која смо и ми обележили и која спадају у тих педесет година. Наглашавам: поносни смо што смо и ми допринели томе да се данас на универзитету, на Музичкој академији може студирати народна музика и унутар тога ту су разни смерови народних инструмената од тамбурице до гајди итд. Својеврсни екуменизам се очитава и у покрету пласничка где фолклорни обичаји народности исто тако доминирају као и мађарски фолклорни обичаји. То је заиста леп осећај. Што се празновања тиче, могу рећи да предстоје бројни тематски концерти који ће обухватити педесет година Оркестра „Вујичић”. Имаћемо концерт где ћемо евоцирати успо-

мене и вратити се у прошлост, онда ћемо се сконцентрисати на такво вече где ћемо окупити бројне пријатеље-свирице – нпр. довољно је споменути наше драге пријатеље, музиканте из Барање – неизоставан ће бити наступ са Мишелом Монтанаром, сјајним уметником, извођачем етнички инспирисане слободне музике, идејним творцем „Vents d’Est”-а, али настојаћемо да осветлимо и повезаност класичне и народне музике. Из навођења сјајних уметника не смем изоставити Ференца Шебеа, Левенту Серењија, па Ласла Толчваија и још бих дуго могао да ређам имена. Иначе, неколико датума већ могу најавити: у концертној дворани Вигадо наступаћемо 24. и 25. фебруара, 6. маја учествоваћемо на Дану плесачница, 11. маја предстоји нам наступ у Кући мађарске музике, у сентандрејском Шканзену публика ће се са нама моћи дружити 2. јуна, биће нас и у „Долини уметности”, а оно што посебно желим истаћи јесте велики концерт, заказан за 29. октобар у Палати уметности (Műpa) у Будимпешти. Имамо још у плану концерте, приредбе у вези са којима управо водимо разговоре где и када да се реализују. Дакле, мишљења смо да уколико нас неко воли, онда му неће бити довољан један концерт, већ ће морати да дође на више наших наступа, јер ће из разних углава добити музички пресек протеклих педесет година. При томе, биће им обезбеђено и дружење са нашим наследницима, нашом децом која носе даље ону музичку баштину, коју смо оновремено ми зацртали да је чувамо и негујемо, али у целу прославу биће укључени и бројни студенти који студирају на одсеку за народну музику.

Да ли Оркестар „Вујичић”, поводом великој јубилеја, планира да објави нов ЦД у овој години?

Размишљамо о објављивању ЦД-а који ће обухватити педесет година рада. Пре свега, желели бисмо објавити такве архивске снимке, музичке материјале, који до дана данашњег нису угледали светлост дана, а наравно, прикључићемо и нешто свеже, ново. Наравно, све то предвиђа се у другој половини године, а није искључено да ће се цео пројекат пребацити за почетак следеће календарске године. Дакле, у плану је ЦД, међутим, желим додати да није искључена ни могућност објављивања видео материјала поводом јубилеја.

Предраг Мандић
Фото: Атила Ковач

Вече Културно-уметничког друштва „Банат” у Десци

Слично ранијим годинама, и ове године 7. јануара, на први дан Божића, у организацији Културно-уметничког друштва „Банат”, приређен је божићни културни програм.

У дешчанском Сеоском дому, публику, коју су чинили мештани, те Срби из Новог Сентивана, Сирига и Сегадина, након поздравних речи водитеља вечери Мелинде Цицери, иначе васпитачице месног Српског забавишта, подружнице будимпештанског Српског образовног центра „Никола Тесла”, очекивало је изненађење. Наиме, за разлику од ранијих година, када су чланови „Баната” евоцирали успомене на предбожићне и божићне обичаје, овом приликом фолклораша наше најстарије и најтрофејније ансамбла одлучили су се за презентацију фолклорних вредности српског народа.

„Током ранијих програма били су представљени божићни обичаји на различите начине и сваки пут су се представили малишани и ђаци наше образовне институције. У протеклим неколико година, порастом броја деце у забавишту и школи, дошли смо до радосне ситуације да у склопу фолклорне секције „Банат” функциониса са шест група, посебно по нарасају. Како то функциониса и каква је сарадња међу групама? Имаћете прилике да се и сами уверите у току програма. Поред фолклора, посебан нагласак се ставља и на васпитање музичког подмлатка, односно, примерно функциониса и секција

ручних радности, која доста тога чини на пољу очувања старих обичаја и заната”, нагласила је на почетку самосталне вечери Културно-уметничког друштва „Банат” Мелинда Цицери.

У пратњи Оркестра „Банат”, „Играма из Брусника” програм су отворили ученици 3. и 4. разреда, чланови средње групе ансамбла, да би се потом на бини нашли најмањи и најслађи, забавиштарци, који су предвођени својим васпитачицама публици подарили најлепше божићне песме.

Публика је топло поздравила и извођење српских дечјих игара из Деске и околине, односно, српских дечјих игара са Косова за чију презентацију су се побринули ђаци 1. и 2. разреда месне Српске основне школе.

Ни овогодишње самостално вече седамдесетпетогодишњег ансамбла није могло да прође без извођења „Игара из Баната” (ученици 3. и 4. разреда су извели поменуто кореографију), односно, „Игара из Левча” које су заједно представили чланови средње и велике групе фолклорног друштва.

У вешто састављеном програму, место је било обезбеђено и младим инструменталистима, пре свега, хармоникашима Рувену Фридману и Адаму Косновском.

У наставку вечери представили су се и побратими „Баната”, чланови омладинске секције Културно-уметничког друштва „Рузмарин” из Калаза са којима Дешчани већ годинама

имају одличну сарадњу и често заједнички наступају под именом „Банарин”.

Калазлије су овом приликом својим домаћинима подариле „Игре из Валпова”, а одмах након гостију на домак Будимпеште својим инструменталним блоком следиле су свирци Оркестра „Банат”.

Једносатни божићни програм заокружили су хитроноги играчи Баната који су извели „Игре из Ђилана”.

Публика је бурним аплаузима поздравила како њих, тако и остале извођаче вечери, који су се сви скупа нашли на бини. Била је то слика за памћење.

Ганут је био, наравно, и Кристифор Брцан, председник Културно-уметничког друштва „Банат” који је упутивши речи захвалности главним актерима вечери на челу са Перицом Дунајем, уметничким руководиоцем удружења, па и свима који су допринели његовом остваривању, истакао важност подмлатка, његовог васпитања и укључивања у рад ансамбла.

„Будућност заједнице живи у циљевима ових младих. Млади су инспирисани заједницом и граде циљеве који оживљавају сарадњу међу генерацијама. У то сте се могли уверити и током вечери. У исто време, млади инспиришу и све нас, па зато можемо рећи да сви својим радом доприносе вредностима унутар друштва. Који су резултати? Можемо се дичити да смо најстарије и најтрофејније друштво у регији, па и у дијаспори. Уверен сам и убеђен да се код нас врши најкомплекснији рад – ако не у целој дијаспори, али у Мађарској сигурно”, рекао је поносно Кристифор Брцан.

О важности рада са подмлатком

говорио је и уметнички руководилац ансамбла Перица Дунаи, који је и посебно прозвао све своје сараднике који му помажу у раду са најмлађим и мало старијим заљубљеницима српског фолклора, подмлатком „Баната”.

У име посланичког тела села, срећне божићне празнике српским житељима Деске и околних насеља пожелео је селоначелник Ладислав Кирић, који је говорећи о значају Божића присутну публику позвао да погледа изложбу у холу за коју се он побринуо. Наиме, први човек Деске је приредио поставку која садржи снимке са паљења бадњака од 2015. године, а грађа обухвата и такве фотографије на којима се виде данас већ само некадашњи, нажалост, упокојени чланови заједнице.

Сви, који су погледали изложбу, били су ганути и евоцирали су успомене из ранијих времена.

Наравно, поред прошлости, важна је и садашњост, односно, будућност. Чланови Културно-уметничког друштва „Банат” већ су спремни за нове изазове и наступе. О томе сведоче и речи Перице Дунаја, уметничког руководиоца ансамбла који је нагласио: „Иако смо тек закорачили у нову календарску годину, већ имамо бројне позиве у Мађарској. Са друге стране, отпочели смо припреме за наредну Европску смотру српског фолклора, која нам је важна и на којој желимо да се што боље представимо. Искрено се надам да ће нам се пружити прилика и за иностране турнеје. Знам, није лако наћи средства, али ћемо се потрудити да своје фолклорно умеће прикажемо и ван граница. Имамо циљеве и спремни смо за нове изазове.”

П. М.

НОВА ГОДИНА У СЕГЕДИНУ

Новогодишња архијерејска литургија у Сегедину

На празник Обрезања Господњег и Светог Василија Великог, 14. јануара 2024. године, Његово Преосвештенство епископ будимски г. Лукијан служио је свету

о значају празника Обрезања Господњег и Светог Василија Великог, пожелевши свима срећну и благословену Нову годину.

Затим је служен молебан за благо-

архијерејску литургију у храму Преноса моштију Светог Оца Николаја у Сегедину.

Преосвешћеном епископу саслуживали су протојереј Далибор Миленковић, архијерејски намесник сегедински, протојереј-ставрофор Илија Галић, протосинђел Варнава Кнежевић, протонамесник Светомир Миличић, протођакон Миодраг Јовановић, архиђакон Инокентије Лукин и ђакон Стефан Милисавић.

На крају свете литургије протојереј Далибор Миленковић је поздравио преосвешћеног епископа г. Лукијана и захвалио на очинској љубави и молитвама за православну сегединску заједницу. Његово Преосвештенство је говорио

словено ново 2024. лето Господње. Узнесене су молитве Господу да „добротом својом благослови годину која настаје и да учини међу нама крај свим непријатељствима, немирима и међусобним борбама; и да нам подари мир, јаку и нелицемерну љубав, долично уређење, и добродетељни живот и да се сети Цркве своје свете, и да је ојача, утврди, прошири и умири, и да је заувек сачува неповређену и непобеђену од врата паклених и од свих напада видљивих и невидљивих непријатеља“.

Литургијском благољепију нарочито је допринео Српски хор „Свети Серафим Саровски“ из Зрењанина.

Светој Литургији присуствовали су председница Самоуправе Срба у Сегедину Нада Малбашки, Љубинка Георгијевић, директорка Српске школе у Сегедину, подружнице Српског образовног центра „Никола Тесла“ и Чедомир Адамов, председник сегединске заједнице.

Прослави српске Нове године у Сегедину придру-

жио се и Преузвишени бискуп сегединско-чанадски г. Ласло Киш Риго, пријатељ наше Епархије и овдашње српске православне парохије. Владика Лукијан се овом приликом посебно захвалио Преузвишеном бискупу Ласлу Киш-Ригоу за пријатељство и подршку српској православној цркви у Сегедину.

Текст и фотографије: Сајт Епархије будимске

НОВИ ПРЕВОДИ

На мађарском језику Андрићеве „Приче о градовима“

Објављени нови преводи Светислава Недучића

Пред сам крај прошле календарске године светлост дана угледала су два нова превода Светислава Недучића, активног пензионера из Макове који своје слободно време проводи преводећи дела српских аутора на мађарски језик.

Захваљујући овом неуморном културном прегаоцу, мађарска читалачка јавност стиче увид у српску књижевност, у разне књижевне жанрове.

Навикли смо да нас Светислав Недучић мази, обасипа, пре свега, преводима бисера српског афоризма. Међутим, сада је учинио један вели-

ки преокрет, наиме, упустио се у једну несвакидашњу преводилачку авантуру којом је обухватио Иву Андрића, нашег јединог српског нобеловца.

Одлучио је да преведе Андрићеве „Приче о градовима“, збирку у којој наш писац тематски распоређује градове и приказује мноштво људских судбина.

„Рим, Аден, Трст, Тржич, Беч, Букурешт, Тулон, Париз, Синтра, Лисабон, Рио де Жанеиро – само су неке од градских структура чији се урбани пејзажи смењују у Андрићевим причама о градовима.“

Иако се Андрићев језик и стил знатно разликује од језика и стила српских афористичара, Светислав Недучић се ни у једном моменту није двоумио, већ се ухватио у коштац са изазовом и на крају објавио превод, тачније издање под насловом „Történetek városokról“.

Светислав Недучић је, међутим, и лане остао доследан, веран себи, на име, одлучио је и да током 2023. преводи афоризме. Овом приликом избор је пао на словеначког афористичара Жарка Петана, који је током свог дугог и плодног живота написао

преко десет хиљада афоризама. „Екселенција сатире“, који је преминуо 2014. године, био је бард словеначке, па и европске сатире, који је писао кратку форму, „јер је имао много шта да каже. Државним пароланама супростављао је своје недоподобне пароле. Петан је веровао да добар афоризам мора да поседује поенту и мисаони обрт. Истицао је да у афоризму треба претеривати како би га читаоци разумели.“

И управо тај његов однос према афоризму, лична етика, натерали су Светислава Недучића да преведе Петанове афоризме и објави их у књизи „A jövő történelme – válogatott aforizmak“.

Међу тим афоризмима вредно је истаћи два, која ће већ унапред пробудити интересовање читаоца/читалача:

„Историчари фалсификују прошлост, идеолози будућност.“

„Најрадије њишем за оне који ме не чинијау. Никад их не разочарам.“

Оба превода, која је материјално подржала Самоуправа Срба у Мађарској, штампало је Друштво са ограниченом одговорношћу „Norma Nyomdász.“

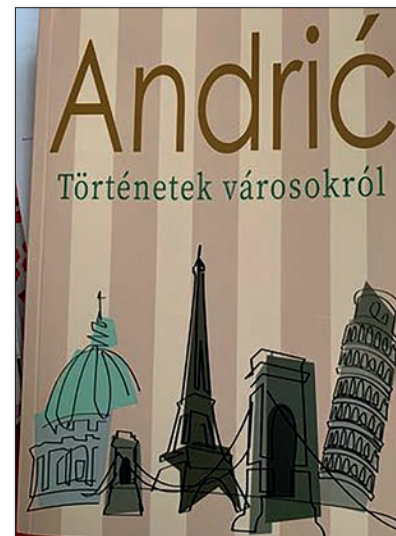
Што се пак тиче даље преводилачке делатности Светислава Недучића, он у својој радионици и даље марљиво ради, преводи, штавише, већ има

неке готове преводе са српског на мађарски језик. Међу њима налазе се и дела Бранислава Нушића, српског књижевника, комедиографа, писца романа, драма, прича и есеја.

Наравно, неће окренути леђа ни омиљеним афоризмима о чијој опскрби брине његов велики пријатељ, познати српски афористичар Александар Чотрић. Највероватније, током ове године, на тапет ће dospети преводи руских афористичара.

Успут, ваља размишљати и о промоцијама превода, међутим, о том, потом.

Предраг Мандић

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (87)

ФЕЉТОН

Сава Вилински у служби мађарске владе

Током ове службе Сава Вилински је добијао разна задужења. Тако је средином септембра управо њему поверен задатак да преведе проглас упућен српским граничарима.

Одушевљен песмама Шандора Петефија, јакобинским идејама и подршком свога будућег таста, Сава Вилински је почетком септембра 1848. примљен у службу мађарске владе. Наименован је за подофицира за везу народног комесара Саве Вуковића. Тако је сваке недеље, а покаткад и чешће, путовао до Пеште одакле се враћао на оно одређено где се управо у том часу налазио и сам комесар мађарске владе. То је младом поднареднику посебно годило.

Није прошла недеља а да се није видео са својом изабраницом. У Бардијевој кући увек је био добродошао. Аулелија му је подарила марамицу коју је својеручно везла концем боје боровнице.

Приликом тих макар и кратких посета, времешном Бардију се пружала права прилика да се распита о актуелној војној ситуацији. Никада није пропуштао шансу да охрабри Саву и да га задоји новим јакобинским идејама и фразама.

Са свим што му се догађа, млади Вилински беше више него задовољан. Комесар Сава Вуковић, његов имењак, био је строг човек, решен да не бирајући средства, милом или силом, једном за свагда сузбије „опасну и убитачну српску ребелију“, како је најчешће спомињао српски покрет у Војводини. Ретко кад би међусобно прозборили по коју реч на српском. Вуковић је сматрао да је у тим бурним временима најисправније да се међусобно служе службеним језиком.

Вилински се и у том слагао са њим већ и стога што је тада већ био ватрени заговорник наднационалних идеја. „Док сви добро не науче француски“, говорио је у себи, „дотле нека буде у употреби језик револуционарне мађарске нам отаџбине“.

Током ове службе Сава Вилински је добијао разна задужења. Тако је средином септембра управо њему поверен задатак да преведе проглас упућен српским граничарима.

- Господине Вилински, прочитајте

ми поново тај превод! – рече строгим и наредбодавним гласом Вуковић.

- „Јунаци граничари! Време је да се из сна пренемо и посаветујемо, време је да се из замке, што су вам их из којекакви вабила и мамила саплели, једанпут избавите! Кроз толико векова стењасте у веригама самосиља и тирјанства, па гле, сад кад је већ пред ваша врата сванула зора слободе, сплетек праволомја позваше вас проти они на оружје, којих је увек највредија жеља била вас ослободити, који су вас већ и сад у улазну собу к слободи довели, једном речију проти вашој браћи Мађарима...“

- Није лоше! – примети Вуковић. – Дајте ми часком - рече, па намах узе лист хартије. Прелети погледом преко рукописа, па га врати. – Наставите, поднаредниче! Одавде – показа кажи-прстом нешто ниже.

„Верујте ми“, - настави Вилински – „да тај зли и опаки Рајачић, који је уместо да би народ као помазан светим олајем слуга Божији на хришћанску љубав ближњега напомињао, није си за грех држао заплести га у бој кржави...“

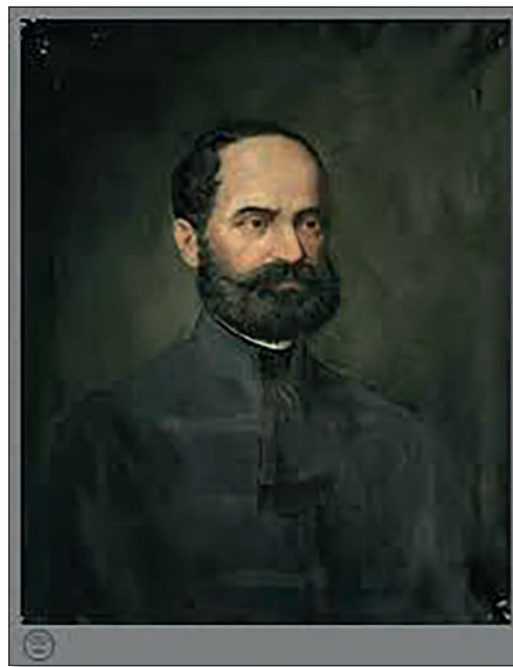
- Станите часком! Уместо оног „олаја“, нисте ли могли наћи неки повољ-

нији израз? – замерео је Вуковић. - Ми то називамо миром – рече комесар.

- Господине комесаре, ја сам то преводио онако како то пише у оригиналу – правдао се Сава Вилински. - Добро де, и овако ће одговарати – прозбори нешто помирљивијим тоном Вуковић. – Наставите одавде – рече, па показа нешто ниже.

- Разумем, ваше благородство! – одговори војнички Вилински, па настави да чита.

Драгомир Дујмов

Поводом једне фотографије

Последњег дана новембра месеца 2023. одржана је прослава 30. годишњице постојања самосталне српске школе у Будимпешти. Припремљен је богат и садржајан програм који је на достојан начин прославио овај важан јубилеј. Вођени жељом како бисмо употпунили присећање на настанак наше најважније васпитно-образовне установе у Мађарској, овом приликом доносимо ретку фотографију на којој се налази део наставничког кадра тек осамостаљене српске школе. Снимак је на-

стао 22. децембра 1993. године, истога дана када је први пут у нашој Српској основној школи и гимназији изведен садржајан програм о божићним обичајима. Тада је први пут приказан Вертеп и паљен бадњак на Тргу ружа. Те давне 1993/1994. школске године било је уписано 198 ђака у наше училиште.

На фотографији, која је снимљена у трошној зборници на првом спрату школе, чији су прозори гледали на Петерфијеву улицу, виде се (с лева): Милена Краљевић, Зоран Белић, Стеван

Петровић, заменик директора, Олга Роцков Ашабињ, Кристина Дујмов Беквић, Бојана Чобан Симић, директорка, Ица нени, Драгомир Дујмов, Ксенија Сушић Марков, Иванка Петровић Вајда, Предраг Крејић, Весна Бабић Седлачек, Ендре Седлачек.

Штета што нису све колеге на тој фотографији. Изостали су Видосава Будишин Свобода, Ратко Краљевић, Александра Вујић, Лидија Киш, Јагода Богдановић, Дејан Чичић, Анка Божић Вуковић, Ангелина Карић Карагић.

Д. Д.

НЕВЕН

Песме за децу Властимира Н. Ценића

Дедина кућа

Кад је деда био млад, пун снаге,
сазида је по старински: на ГЕ.
У темеље спусти лепе жеље,
у зидове све најдраже снове.
Ниче кућа као цвет из снега.
Видела се са најдаљег брега.
Сунцу била најдража станица.
Знали су је месец и Даница.
Некадашња селска лепотица
сад је жељна и људи и птица.
Вечерас ће одлуку донети:
срушиће је чим пролеће слети!
Тога дана кад мајстори стигну,
кад јој први цреп са крова дигну,
и кад од ње не остане ништа,
грејаће нас сунце са огњишта.
Деда и ја бићемо далеко,
смислићемо тајно бекство неко:
важно је да избегнемо сцену
кад зајеца камен на камену.

Стари бунар

Ко зна кад му око прогледало.
Ко зна ко се све ту огледао.
Треперила вода сред корита
док јездиле цезе и копита.
Били момци, девојке и снаше,
чаврљали крај камене чаше.
Жеђ гасила грла и корења.
Сад је жедан песме и зборења.
Кад га зрачак месечине пипне,
стари чекрк поново му шкрипне.
Довољно му и то што учини
и покида нити паучини.
Деци бране да у њега вире,
настанили але и вампире.
Ето, нема чак ни старе кофе
да извадим бар још две-три
строфе.

Игла која има увце

Десни палац, крупан, окат,
из чарапе моје вири.

Радознао оштар нокат
гура се и рупу шири.
Где баш сада да измили
када смо у туђој кући?
Чини ми се, Боже мили,
од срамоте да ћу пући.
Другарица моја лепа
не зна шта ми срце цепа.
Нуди колач и сокиће,
а ја кријем кромпириће!
Увече је мајка вешто
закрпила моју бруку.
Шапутала тужно нешто
и боцнула двапут руку.
А сутрадан са вашара
донела је кесе пуне.
И чарапе, четири пара,
од шарене топле вуне.
Купила и иглу танку
која има мало увце.
Чувај, Боже, моју мајку!
Нек је вечна као сунце!

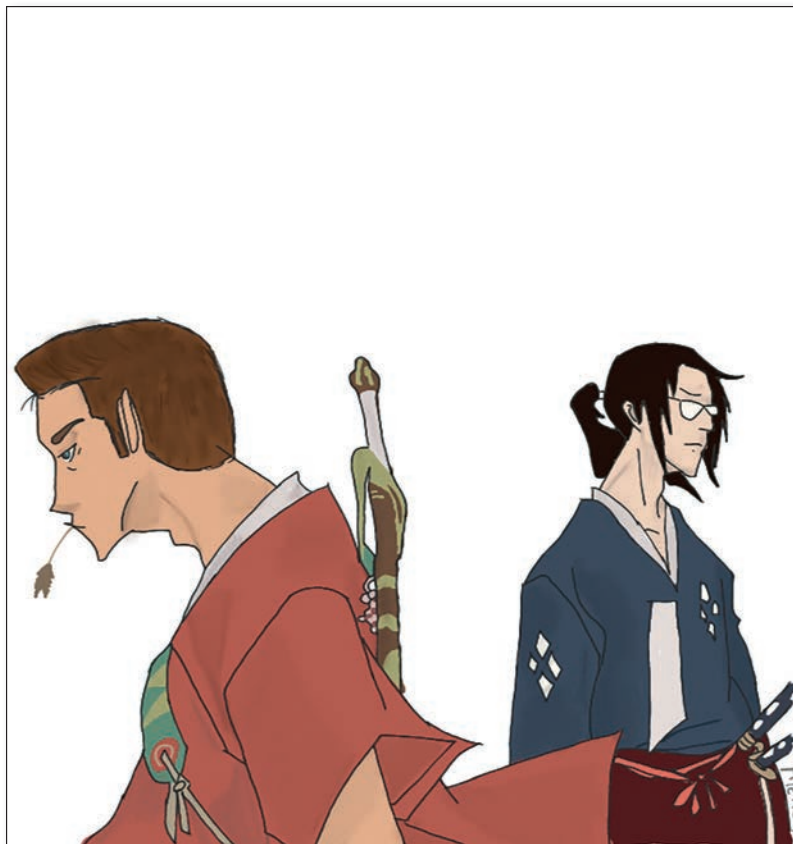
Наташа

Ми смо били чудна дружба:
рој дечака кликераша
и Наташа.
Дресови нам били исти,
зато мајка такав саши
и Наташи.
Преко ноћи изненада
престале су игре наше
због Наташе.
Постала је цура и по,
отишла од кликераша
та Наташа.
Сломила се дечја срца,
сви одосмо у двојкаше
због Наташе.
Једне ноћи чу се пушка,
удаде се машта наша.
Што, Наташа?
Није било веће туге,
нит је било лепше снаше
од Наташе.

Чаролија

На љулашци мог црног дуда
девојчица се једна клатила.
И – ја је гурнух. Ал' ево чуда:
још ми се није натраг вратила!
Ја сам је само, нежно, к'о перцем,
такнуо својим јагодицама.
Нит сам је топом, ни шестоперцем,
да јурне тако нагло птицама.
Чаролија старога дуда

мотала ми се шашавим мозгом
док сам чекао к'о нека луда
да ми се она врати одозго.
Те ноћи нисам склопио очи.
Продужио сам у сну да чекам.
Чинило ми се, сад ће да скочи
с облака плавих на јастук мекан.
Само је паук љулашку плео
у своме ћошку. Ње ниоткуда.
У зору сам се срцу закleo:
О, чекаћу је вечно крај дуда.

Цртеж Александре Цвијановић, 11/ц
Српска гимназија „Никола Тесла“, Будимпешта

Свети Стефан

ћи дан Божића, у дешчанској цркви Светог Преображења Господњег, окупило се неколико породица које славе овог првомученика. Да уприличе овај свети дан решили су и ученици Српске основне школе, као и мали забавиштарци, православци. После чина Литургије, причеста, и пригодних речи које је окупљенима изрекао свештеник Светомир Миличић, школарци су извели Вертеп, и на тај начин обогатили овај празник. Пригодним програмом за трећи дан Божића, одали су почаст и свим домаћинима, њиховим породицама, и свим верницима у овом селу.

Српска православна црква обележава 9. јануара, празник посвећен Светом Стефану. На тре-

**РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНОГ
КОНКУРСА ЗА САКУПЉАЊЕ
СРПСКЕ ЈЕЗИЧКЕ,
ЗАВИЧАЈНО-ИСТОРИЈСКЕ
И ЕТНОЛОШКЕ ГРАЂЕ
У МАЂАРСКОЈ**

2023. године

И током 2023. године Самоуправа Срба у Мађарској у сарадњи са Српским институтом расписала је наградни конкурс за сакупљање српске језичке, завичајноисторијске и етнолошке грађе у Мађарској. У складу са правилником и специјалним правним прописима за рад мањинских самоуправа, дефинитивну одлуку о наградама је донео Одбор за културу ССМ који је одобрио предлог стручне комисије.

На основу детаљног увида у сваки од радова, и процене резултата према постављеним критеријумима, сачињена је ранг-листа и додељене су награде.

Прва награда припала је раду под шифром „БУРУНАЦ“ подносиоцу конкурса Марији Ластић, економисти из Будимпеште. Рад носи наслов „Називи ашара села Ловре“.

Другу награду је добио рад под шифром „СК2023“ предат са стране Лазара Которчевића, професора географије (Српска гимназија „Никола Тесла“ – Будимпешта) и историчара Алексе Милића, такође професора Српске гимназије у Будимпешти. Рад под насловом „Српско тробље у Српском Ковину“ заснован је на истраживању српских надгробних споменика у Српском Ковину у Мађарској.

По предлогу Комисије, трећа награда је подељена раду под шифром „ТОКА“ професора историје Милана Дујмова (Српска гимназија „Никола Тесла“ – Будимпешта), који носи наслов „Српска презимена у јојису Којањској санџака 1570. године“.

Српски институт и Самоуправа Срба у Мађарској са задовољством су констатовали да је расписивање конкурса покренуло ширу активност на сакупљању српске микротопонимне грађе и патронимије.

Свечано уручење награда биће уприличено у јануару 2024. године.

ПОЗИВНИЦА
САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ
И
СРПСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР
"СРПСКИ ВЕНАЦ"
срдечно Вас позивају на
СВЕТОСАВСКУ АКАДЕМИЈУ
која ће се одржати
27. јануара 2024. (у суботу) са
почетком у 16:00 часова
СВЕЧАНА САЛА ТЕКЕЛИЈАНУМА
(1053 Budapest, Veres Pálné u. 17.)
Остварење програма је помогла Влада Мађарске

САМОУПРАВА СРБА У МАЂАРСКОЈ И
СРПСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР "СРПСКИ ВЕНАЦ"

НА БАЛУ НАСТУПАЈУ
БИЉАНА ЈЕВТИЋ И АЛЕКСАНДАР ИЛИЋ
УЗ ПРАТЊУ ОРКЕСТРА РАДОВАНА МАРИЋА,
СОПИСТА НА ВИОЛИНИ МИЛАН ИЛИЋ,
КАО И ОРКЕСТАР "СЕЛО"

СВЕТОСАВСКИ БАЛ

НА БАЛУ НАСТУПАЈУ
БИЉАНА ЈЕВТИЋ И АЛЕКСАНДАР ИЛИЋ
УЗ ПРАТЊУ ОРКЕСТРА РАДОВАНА МАРИЋА,
СОПИСТА НА ВИОЛИНИ МИЛАН ИЛИЋ,
КАО И ОРКЕСТАР "СЕЛО"

РЕЗЕРВАЦИЈЕ
КАТАРИНА БАЧИ
+36 30 0854783

ЦЕНА УЛАЗНИЦЕ СА ВЕЧЕРОМ 14000 ФТ | ТОМБОЛА

27. ЈАНУАР 2024. | ОД 20.00
БУГАРСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР
1097 Budapest, Vágóhid u. 62

**ТАБАН
&
ЏУМБУС ТРИО**

СРПСКА САМОУПРАВА У БУДАЕРШУ СРДАЧНО
ПОЗИВА ВАС И ВАШУ ПОРОДИЦУ НА СРПСКО ВЕЧЕ
НАРОДНЕ МУЗИКЕ И ПЛЕСА!
АДРЕСА: 2040 BUDAORS
JOKAI MŰVELŐDÉSI HÁZ
SZABADSÁG ŪT 26.
20. ЈАНУАРА 2024. / 18 - 22.

СРПСКО ВЕЧЕ НАРОДНЕ МУЗИКЕ И ПЛЕСА

- ЗАБАВА
- ДОБРА МУЗИКА
- ПЛЕС
- СРПСКИ СПЕЦИЈАЛИТЕТИ

- УЛАЗ СЛОБОНАН
- ПРОГРАМ ФИНАНСИРА ОПШТИНА БУДАЕРШ

СРПСКА САМОУПРАВА У БУДАЕРШУ

BUDAORSI JOKAI MŰVELŐDÉSI HÁZ
2040 Budapest, Szabadság út 26.
www.jokai.hu +3621 961 301

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА
У БУДИМПЕШТИ

**РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА
ЈАНУАР 2024. ГОДИНЕ**

Света Литургија	10 часова
20. 01. субота – Вечерње	16 часова
21. 01. недеља – Света Литургија	10 часова
27. 01. субота – Свети Сава први Архиепископ српски – Савиндан	10 часова
28. 01. недеља – Света Литургија	10 часова

Јушрење се служи свакој дана у 8:00 часова

MASKENBAL
MORRISON'S 2 | 10. FEBRUAR, SOBOTA
CENE 12000 FT

22:00h
Yu party DJ
Resident
Macsity

01:00h
Pozivamo vas na zabavu sa maske

Balkan Grill: pedeset prava na razbju

Obavezno se ulaznica treba dati za maske
nakon od vrednih nagrada

VARGAS SRPSKE NEDELJNE NOVINE

**СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ**
СРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.
www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ◊ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-КФТ) ◊ За издавача: Радојка Филаковић ◊ Главни одговорни уредник: др Драган Јаковљевић ◊ Вршилац дужности главног одговорног уредника: др Предраг Мандић ◊ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ◊ Фотојурортор: Иван Јакшић ◊ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ◊ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ◊ Контакт: srpskenedeljnovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ◊ Графички њерелом листа: Тибор Фуксел ◊ За штампању: Szedéstűkőr Vt: Ференц Ибош ◊ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ◊ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене уредним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ◊ HU ISSN 2061-0238

ПРАВОСЛАВЉЕ

Кратко слово о крсној слави код Срба

одлучно спроводили он и његови наследници, одражавале су се на цјелокупан народни живот, а посебно су задрале у обичаје и вјеровања, који су у много чему одступали од православног хришћанског духа.

Из тог разлога је Свети Сава приступио сакупљању и преписивању важних црквених законика и списа, који би свештенству служили као приручници и практична упутства о томе шта треба да чине како би народ што више приближили изворној хришћанској вјери. Међу тим одредбама се наводи, како су се Срби за „помен светом“ окупљали у парохијске Цркве, гдје се обављао обред приношења бескрвних жртава, али и старо приноше-

ње жртвених животиња, које су свештеници у Цркви благосиљали и читали им посебне молитве.

За разлику од околних архиепископа, Свети Сава је забранио да се у Цркви или испред приређују гозбе, гдје се у част светом благосиљају и кољу животиње, а прописао је и строге казне за свештенике који би у томе учествовали. Али празновање светих није укинуо, већ је издао одредбу да свако у свом дому приреди гозбу и постави трпезу, а свештеник ће бити у обавези да дође код домаћина кући и да благослови и трпезу и дом.

У овим поменима светим, само се називу обриси славе. Неоспорно је да је то тада била јавна светковина, коју је Свети Сава измјестио у домоте свечара. Наведена црквена одредба не говори о томе како су изгледале гозбе, али је чињеница да се под тим светосавским окриљем јавне

светковине помена светих, постепено развила кућна светковина, данас већ свуда позната као слава. Такође из одредби Светог Саве сазнајемо, да се у општем хришћанском духу народ поучавао да не заборави сироте и немоћне, чега су се понајвише придржавали о славама. Из етнографских записа познато је, да је један домаћин о слави гостио само најсиромашније, јер је вјеровао да ће учинити најхуманије дјело ако напоји и нахрани оне који то не могу да му узврате.

Када је ријеч о литургијским одликама Крсне славе, вриједно је поменути истраживање професора протојереја Радослава Грујића, који претпоставља да су на њихово формирање утицали чин благосиљања хљебова или тзв. „петохљебница“, док је највећи утицај на начин благосиљања свечарске трпезе и резања или ломљења колача остварило свештенослужитељско припремање агнеца у оквиру Проскомидије. Са друге стране, пракса преливања вином крстообразно усјечене доње стране свечарске просфоре, према тврђењу професора Грујића, подсећа на праксу припремања агнеца за причешћивање болесних на Велики четвртак.

Поред општег заветног храмовног празника, са институцијом Крсне славе су се, током времена, стопили и бројни појединачни завети изабраних свештеника као изрази захвалности ради спасења од било каквих личних, породичних или свеопштих биједа и невоља. Паралелно са тим, Грујићево трагање за етимолошким поријеклом више синонима Крсне славе довели су га до закључка да је назив Крсно име настао у приморским областима српског народа, пошто је тамо и храмовни празник називан Крсним именом. У источним и јужним крајевима српског народа Крсна слава је остала позната под народним називом Светац или Свето, са изведеним обликом свечарство, док синоними Служба и Слава воде поријекло од глагола служити или славити Светог, Свеца, Сведен и Крсно име.

Независно од светосавског утицаја, очувању славе је допријело то, што је била кућна, а не јавна светковина. Турским властима није сметала, јер је њима преваходни циљ био да што више хришћана пређе у ислам, а не да мјењају своје обичаје и назоре. Аустроугарска није обраћала пажњу на ову кућну светковину, све док јој нису приписана вјерска и национална обиљежја, која су могла да утичу на обједињавање Срба и стварање јединствене народне свијести. Оно што су остављале по страни и мле-

тачке и турске и аустроугарске власти, комунистичка идеологија је успрегела да искоријени. Лекцију са политичких курсева да је религија „опијум за масе“, понављали су у својим домовима из којих су протјерали славу.

Па ипак слава је до данас опстала само код Срба и то не зато што је комунизам као идеологија одбачен, већ вољом оних који су славили. Као таква, била је у различитим временским епохама и околностима како оспоравана тако и величана, прецењивана и потцењивана, нападана и оправдавана. Међутим, слава је била и остала празник који се унутар српских обичаја издваја као нарочит, јер се по свечаности прослављања мјери са Божићем и Васкрсом, а и по коме се Срби препознају међу другим народима.

У преломним историјским тренуцима била је и чувар светосавског православља и језгро националног обједињења. Слава је најзначајнији споменик нематеријалне културе Срба и као такву је треба славити увијек, ма у каквим се приликама човек налазио, у срећи или у несрећи, у радости или у жалости, само треба разликовати битно од небитног, одвојити прослављање светитеља од гозбе, славу од весеља. И док славску трпезу може спремити онај који има, а веселити се онај који није у жалости, дотле за славску свијећу, колач, мало вина црвеног, жито, тамјан и мало уља (зејтина) требало би да се у току године свако постра и спреми, те да се кроз молитвену успомену одужи своје светитељу.

Као драгоцен остаток, преживио из најтамније прошлости, требало би је сачувати, јер је свако српско покољење дужно да баштину својих предака неокрњену преда будућим покољењима, а све у славу Бога, у част светог који је заштитио дома и породице и у спомен преминулих предака, који крсно име прослављаše и сачуваше.

Свештеник Бранко Репаја

У прилог овом тексту

ОПОМЕНА ЗА СЛАВЕ, 1890.

„Избјегавајте велике трошкове о крсним именима, пировима и даћама. Све обичаје који се односе на то, проведите лијепо и у најбољем реду; али то се да све с мање трошка учинити. Крсно име прославите, а то само на дан светитеља кога славите, и очитав славу Божију, са родбином, сусједима и познатим провеселите се, запјевајте, али све то чините пристojно и побожно. Будеш ли кога тај дан толико напојио, да псује, свађа се, безчисти итд. онда си промашио цијел, ради које си га позвао.

Светитеља свога нијеси достојно прославио, него ли си се још и огријешо о дивну успомену на онај велики дан, кад су твоји преци Св. Крштење примили. Потрошио си се, а душевне користи никакве добио нијеси. На дане те, доносите крсна кољива у цркву и свештенику, и здравите у славу Божију вином, а нипошто ракијом, као што то досад на много мјеста бијаше.”